

มาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
Occupational Standard and Professional Qualifications

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานศิลป์แผ่นดิน

จัดทำโดย สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)

1. ชื่อมาตรฐานอาชีพ

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานศิลปแผ่นดิน

2. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐาน

N/A

3. ทะเบียนอ้างอิง (Imprint)

N/A

4. ข้อมูลเบื้องต้น

เมื่อกล่าวถึง ศิลปกรรมไทย เป็นมรดกทางภูมิปัญญาที่มีการถ่ายทอดความรู้ ผ่านทักษะและประสบการณ์จนกลายเป็นเอกลักษณ์ทางความงามเฉพาะด้าน มีคุณค่าที่แสดงถึงอารยธรรมของไทย ความซาบซึ้งในสุนทรีภาพ และภูมิปัญญา ที่ชนชาติไทยได้คัดสรรและเรียนรู้ที่จะประดิษฐ์คิดค้นกรรมวิธี ขั้นตอน ที่ทำงานช่างศิลปกรรมเหล่านั้นได้รับยกย่องให้เป็นงานศิลปแผ่นดิน โดยงานศิลปแผ่นดินนั้นเป็นรากฐานทางวัฒนธรรมของไทย มีความเชื่อมโยงกับความเชื่อ ประเพณี และยังได้รับการอุปถัมภ์จากหน่วยงานของรัฐเสมอมา งานศิลปกรรมไทยจึงยังคงถือปฏิบัติเป็นอาชีพที่ได้รับการสืบทอดเรื่อยมา

ปัจจุบันการนำต้นทุนจากมรดกทางวัฒนธรรมมาเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป งานศิลปแผ่นดินหรืองานหัตถศิลประดับสูงกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่ระลึก เป็นองค์ความรู้ที่ถ่ายทอดกันในสถานประกอบการ สร้างรายได้ให้แก่ผู้ประกอบการเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้คุณค่าของผลงานเหล่านั้นไม่เพียงเป็นเครื่องยืนยันความสามารถของงานช่างไทยเท่านั้น ยังเป็นเครื่องสะท้อนถึงความต้องการของตลาดแรงงานที่ยังคงมีกำลังการผลิต มีตลาดรองรับ และเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเป็นไทยได้อีกด้วย

กลุ่มงานช่าง 5 กลุ่ม ที่มีผู้ให้ความสนใจ และเป็นกำลังหลักในการเผยแพร่ทักษะฝีมือของศิลปะไทยในปัจจุบัน อีกทั้งยังต้องการได้รับการผลักดันและสนับสนุนจากองค์กร หน่วยงานรัฐ ในการที่จะสร้างเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการฝึกอบรมและทดสอบสมรรถนะวิชาชีพ ได้แก่ ช่างเขียน ช่างปั้น ช่างรัก ช่างหัตถ์ ช่างฟัสตราภรณ์

ช่างเขียน เป็นงานช่างที่มีความสำคัญต่องานช่างทุกกลุ่ม ผู้ที่มีทักษะขั้นสูงในงานช่างเขียนจะสามารถสร้างสรรค์งานประเภทอื่น ๆ ได้อย่างงดงาม ถูกต้อง และมีมาตรฐาน ช่างเขียนนั้นหมายรวมถึงผู้วาดลวดลาย ออกแบบลวดลาย เขียนสีด้วยพู่กัน

ช่างปั้น เป็นช่างที่มีส่วนสำคัญในการตกแต่งงานสถาปัตยกรรม การซ่อมแซมบูรณะอาคาร ศาสนสถานที่มีการใช้ปูนปั้นเป็นส่วนประกอบ ทั้งที่เป็นการปั้นปูนสด และปูนสำเร็จรูป ผู้ที่จะสามารถมีความชำนาญในด้านทักษะทางประติมากรรมแล้วยังต้องมีความรู้ความเข้าใจในคุณสมบัติของวัสดุ ส่วนประกอบ ส่วนผสม และการใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงานด้วย

ช่างรัก เป็นช่างที่มีความรู้ด้านการนำยารักมาใช้เป็นส่วนประกอบในการสร้างสรรค์งานศิลปะไทยได้แก่ งานลายรดน้ำ งานประดับมุก งานประดับกระจก เครื่องเงิน ตลอดจนการปิดทอง รักคือวัสดุสำคัญในการที่จะส่งเสริมให้ผลงานสร้างสรรค์ตามประเภทต่าง ๆ นี้เกิดความงดงามขึ้นด้วยกรรมวิธีที่แตกต่างออกไปอีก งานรักจึงเป็นที่ต้องการของแวดวงศิลปะไทยอย่างมาก จึงเกิดหลักสูตรที่เป็นการส่งเสริมให้ผู้ที่มีความสนใจได้เรียนรู้ และการรับรองความสามารถ เช่น หลักสูตรเครื่องเงิน 800 ชั่วโมง โดยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา โครงการฝึกอบรมความรู้ด้านศิลปกรรมของช่างสิบหมู่ที่เปิดสอนให้แก่บุคคลทั่วไปจำนวนจำกัด ปีละ 1 ครั้ง เป็นต้น

ช่างหัตถ์ เป็นงานหัตถศิลประดับสูงที่ผู้ที่จะสามารถทำหัตถ์ได้นั้นจะต้องมีความเข้าใจในขนบ และมีความเข้าใจในกระบวนการสร้างสรรค์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหา แต่เดิมนั้นหัตถ์สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการแสดงโชว์ ผู้เล่นมักมีความสัมพันธ์กับช่างผู้ทำเพื่อปรับลดขนาดของหัตถ์ให้มีความพอดีสำหรับการโชว์ในการแสดง ปัจจุบันหัตถ์เป็นตัวแทนของมรดกทางวัฒนธรรม ส่งผลให้ความต้องการหัตถ์มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ในการประกอบพิธีไหว้ครูต่าง ๆ มีการนำหัตถ์มาประกอบพิธีด้วย เช่นนี้แล้วช่างหัตถ์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ในปี พ.ศ. 2561 องค์การยูเนสโกประกาศให้ไทยเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติรายการแรกของประเทศไทย จึงเกิดการสำรวจกลุ่ม คณะ ที่ยังคงมีการจัดแสดงโชว์

เป็นการรวบรวมเครือข่ายที่ทำให้ช่างทำหัตถ์มีโอกาสในการเผยแพร่ผลงานได้อย่างกว้างขวางมากขึ้นจากเดิมที่อาจมีการเผยแพร่เฉพาะคนรู้จักเท่านั้น

ช่างฟัสตราภรณ์ เป็นงานช่างที่เป็นส่วนประกอบหลักประการหนึ่งในการแสดงโชว์ ฟัสตราภรณ์คือเครื่องโชว์ ประกอบด้วย ชุดการแสดง และหมายรวมถึงชุดละครที่ต้องใช้ทักษะด้านการตัดเย็บและการปักด้วยวัสดุต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความงาม และยังคงขนบของลวดลายบางประการไว้ อย่างไรก็ตามกลุ่มช่างปักผ้าเครื่องโชว์ ละครนี้มีอยู่อย่างจำกัด เนื่องจากราคาของวัสดุค่อนข้างสูง เพราะเป็นวัสดุนำเข้าจากต่างประเทศ ชุดมีอายุการใช้งานนาน ในด้านการสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มช่างใหม่ ๆ เขารับการถ่ายทอดและสืบสานความรู้เป็นไปด้วยความยากลำบาก หากมีการสนับสนุนด้านการแสดงโชว์ละครมากขึ้นก็ย่อมส่งผลให้กลุ่มช่างฟัสตราภรณ์มีงานมากขึ้นได้

การสร้างแรงจูงใจในการสงวนรักษาองค์ความรู้ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐ เอกชนจะสามารถทำให้ชุมชนที่มีวิถีของการปักผ้าเครื่องโชว์ ละครเหล่านี้มีความเข้มแข็ง และถ่ายทอดทักษะที่สั่งสมอยู่กับตัวนั้นให้เป็นชุดองค์ความรู้ในการฝึกทักษะวิชาชีพต่อไป

งานช่างศิลปแผ่นดิน มีความสำคัญต่อความมั่นคงของชาติ เป็นการส่งเสริมการสำนึกในคุณค่าของ ภูมิปัญญาและความพัฒนาทางด้านงานศิลปวัฒนธรรม กลุ่มช่างรุ่นใหม่ที่มีความสนใจฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ แม้ว่าไม่ได้อยู่ในระบบของสถานศึกษาก็สามารถได้รับการยกย่อง และมีเครื่องยืนยันความสามารถด้วยการฝึกอบรมและทดสอบสมรรถนะวิชาชีพเพื่อเป็นการรับรองความสามารถ และเพิ่มโอกาสการแข่งขันที่สามารถยกระดับสู่สากลได้ ในกลุ่มประเทศที่มีลักษณะทางวัฒนธรรมคล้ายคลึงกับไทย จะมีกลุ่มงานช่างต่าง ๆ ที่ผลิตสินค้าทางวัฒนธรรมออกจำหน่าย หากช่างไทยมีทักษะฝีมือที่มีคุณภาพสูง

ผ่านการรับรอง จะเป็นฐานให้กลุ่มงานช่างศิลป์แผ่นดินเป็นที่รับรู้และต้องการของนานาชาติ

5. ประวัติการปรับปรุงมาตรฐานในแต่ละครั้ง

N/A

6. ครั้งที่

ครั้งที่ 1

7. คุณวุฒิวิชาชีพที่ครอบคลุม (Professional Qualifications included)

สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน

สาขางานศิลป์แผ่นดิน

อาชีพช่างปั้น แบบศิลปะไทย ระดับ 5

8. คุณวุฒิวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง (Related Professional Qualifications)

N/A

9. หน่วยสมรรถนะทั้งหมดในมาตรฐานอาชีพ (List of All Units of Competence within this Occupational Standards)

รหัสหน่วยสมรรถนะ	เนื้อหา
01221	ปั้นลายประจายามนูนสูง
01222	ปั้นดอกพุดตานนูนสูง
01223	ปั้นลายดาวเพดาน

10. ระดับคุณวุฒิ

10.1 สาขาวิชาชีพอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมและงานพื้นบ้าน สาขางานศิลป์แผ่นดิน อาชีพช่างปั้น แบบศิลปะไทย ระดับ 5

คุณลักษณะของผลการเรียนรู้ (Characteristics of Outcomes)

เป็นหน่วยสมรรถนะที่ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปั้นลายประจายามนูนสูง ลายดอกพุดตานนูนสูง ลายดาวเพดาน สามารถอธิบายลักษณะของลวดลายประจายามนูนสูง ดอกพุดตานนูนสูง ดาวเพดาน และเลือกใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

การเลื่อนระดับคุณวุฒิวิชาชีพ (Qualification Pathways)

ที่เข้าสู่คุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพช่างปั้น แบบศิลปะไทย ระดับ 5 ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. มีอายุไม่น้อยกว่า 18 ปีบริบูรณ์
2. สอบผ่านการประเมินคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพช่างปั้น แบบศิลปะไทย ระดับ 4 และทำงานในระดับระดับนั้นไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ
3. มีประสบการณ์ในงานช่างปั้น แบบศิลปะไทย ไม่น้อยกว่า 2 ปี
4. ผ่านเกณฑ์คุณสมบัติด้านวิชาชีพ (Professional Profile) รวมกับการสอบสัมภาษณ์ และการสอบสาธิตการปฏิบัติงานสำหรับหน่วยสมรรถนะในระดับนี้จำนวน 3 หน่วย

หลักเกณฑ์การต่ออายุหนังสือรับรองมาตรฐานอาชีพ

N/A

กลุ่มบุคคลในอาชีพ (Target Group)

ผู้ที่ปฏิบัติงานในอาชีพช่างปั้น แบบศิลปะไทย

- หน่วยสมรรถนะ (หน่วยสมรรถนะทั้งหมดของคุณวุฒิชีพนี้)
- 01221 บั๊นลายประจายามนูนสูง
 - 01222 บั๊นดอกพุดตานนูนสูง
 - 01223 บั๊นลายดาวเพดาน

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่

1. ตารางแสดงหน้าที่ 1

ประกาศใช้ ณ 21/07/2565

ตาราง 1 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY PURPOSE , KEY ROLES , KEY FUNCTION

ความมุ่งหมายหลัก Key Purpose	บทบาทหลัก Key Roles		หน้าที่หลัก Key Function	
คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
อนุรักษ์ สืบสานและพัฒนาศิลปปะประจำชาติเพื่อเศรษฐกิจสร้ง างสรรค์	01	การอนุรักษ์ศิลปปะประจำชาติ	012	งานช่างบั๊นแบบศิลปปะไทย

คำอธิบาย ตารางแผนผังแสดงหน้าที่เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานเพื่อให้ได้หน้าที่หลัก (Key Function)

2. ตารางแสดงหน้าที่ 1 (ต่อ)

ประกาศใช้ ณ 21/07/2565

ตาราง 2 : FUNCTIONAL MAP แสดง KEY FUNCTION , UNIT OF COMPETENCE , ELEMENT OF COMPETENCE

หน้าที่หลัก Key Function		หน่วยสมรรถนะ Unit of Competence		หน่วยสมรรถนะย่อย Element of Competence	
รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย	รหัส	คำอธิบาย
012	งานช่างปั้นแบบศิลปะไทย	01221	ปั้นลายประจายามนูนสูง	012211	เขียนแบบลายประจายามสำหรับงานปั้นนูนสูง
				012212	เตรียมพื้น ทาบลาย สำหรับงานปั้นลายประจายาม
				012213	ขึ้นรูปงานปั้นลายประจายามนูนสูง
		01222	ปั้นดอกพุดตานนูนสูง	012221	เขียนแบบลายดอกพุดตานสำหรับงานปั้นนูนสูง
				012222	ขึ้นรูปกลีบลายดอกพุดตาน
				012223	ประกอบชิ้นส่วนของลายดอกพุดตาน
		01223	ปั้นลายดาวเพดาน	012231	ปั้นลายดอกกลอย
				012232	ปั้นลายกระจิงเจิม
				012233	ประกอบชิ้นส่วนของลายดอกดาวเพดาน

คำอธิบาย

ตารางแผนผังแสดงหน้าที่ (ต่อ) เป็นแผนผังที่ใช้วิเคราะห์หน้าที่งานหลังจากได้หน้าที่หลัก (Key Function) เพื่อให้ได้ หน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และหน่วยสมรรถนะย่อย (Element of Competence)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 01221
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ บัณฑิตประจำหมู่บ้านสูง
3. ทบพวนครั้งที่ N/A
4. สร้างใหม่ ☒ ปรับปรุง ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ช่างปั้นแบบศิลปะไทย TSCO 2452.69 ช่างปั้น ช่างหล่อหุ่นและลาย, ISCO 7319 : ช่างงานหัตถกรรม (กรรมวิธีแบบดั้งเดิม)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

บุคคลผู้มีความรู้และทักษะในการปั้นลายประจำหมู่บ้านสูง สามารถอธิบายลักษณะของลักษณะของงานปั้นสูง ลักษณะของลวดลายประจำหมู่บ้านสูง และเลือกใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานปั้นลายประจำหมู่บ้านสูง มีทักษะในการเขียนแบบลายประจำหมู่บ้านสูง ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมพื้น ทาบลายสำหรับงานปั้นลายประจำหมู่บ้านสูงและสามารถขึ้นรูปงานปั้นลายประจำหมู่บ้านสูงได้

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ช่างปั้นแบบศิลปะไทย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
012211 เขียนแบบลายประจำหมู่บ้านสูง	1.1 ระบุลักษณะลายประจำหมู่บ้านที่งานปั้น 1.2 เขียนแบบลายประจำหมู่บ้านและแรงแสดงมิติสำหรับงานปั้นสูงด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมตามขนาดที่กำหนด	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์
012212 เตรียมพื้น ทาบลาย สำหรับงานปั้นลายประจำหมู่บ้าน	2.1 เตรียมพื้นดินเหนียวด้วยการปั้นและขูดผิวดินให้เรียบสำหรับปั้นลายประจำหมู่บ้านในรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส 2.2 ทาบลายด้วยแบบที่เขียนไว้ลงบนพื้นดินเหนียวที่เตรียมไว้ใช้วัตถุปลายแหลมปูลายตามเส้นของแบบลงบนพื้นดินเหนียวที่เตรียมไว้	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์
012213 ขึ้นรูปงานปั้นลายประจำหมู่บ้านสูง	3.1 ปั้นลายประจำหมู่บ้านด้วยการขึ้นรูปตามลำดับ คือ ปั้นจากส่วนกึ่งกลางคือไส้ลายรูวงกลม ปั้นขึ้นส่วนของลายประจำหมู่บ้าน 4 กลีบ ตามแบบลายที่ทาบไว้ 3.2 ขูดผิวดินเพื่อกำหนดมิติในงานปั้นสูง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของชิ้นงานให้ตรงตามแบบ	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

- ความเข้าใจในลักษณะงานปั้นสูง
- ความเข้าใจในลายประจำหมู่บ้านและมิติทางประติมากรรม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. ความสามารถในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนแบบเพื่องานปั้น
2. ความสามารถในการปฏิบัติงานปั้นให้ตรงตามแบบร่าง

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูง
2. ความสามารถในการปฏิบัติงานปั้นลายประจายามให้ตรงตามแบบร่าง ดังนี้ การเขียนแบบลายประจายามสำหรับงานปั้นนูนสูง การขึ้นรูปด้วยวิธีการทาบลายตามแบบร่าง ตลอดจนตรวจสอบความงามให้ตรงตามหลักการของงานปั้นนูนสูงที่มีมิติทั้งงดงาม

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

การปฏิบัติงานปั้นลายประจายามนูนสูงตามกรรมวิธี ดังนี้ เขียนแบบลายประจายามนูนสูง เตรียมพื้นการทาบลาย และขึ้นรูปงานปั้นลายประจายามในรูปสี่เหลี่ยม ได้ผลงานที่มีความงามที่ถูกต้องตามแม่แบบลายไทยและแสดงมิติตามแบบอย่างงานปั้นนูนสูง

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

1. ระบุหรืออธิบายรูปลักษณะของแบบร่างลายประจายามที่เหมาะสมกับงานปั้น
2. ระบุหรืออธิบายการกำหนดสัดส่วนลายประจายามบนพื้นงานปั้น และสามารถแก้ไขปัญหากหากพบข้อผิดพลาดจากการกำหนดพื้นที่ได้

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

หลักฐานที่ต้องการเพื่อแสดงถึงสมรรถนะในส่วนนี้ ต้องมีความสำคัญและตอบสนองตามข้อกำหนดของสมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน โดยต้องแสดงถึง

1. ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับงานปั้นลายประจายาม ความสามารถในการเขียนแบบลายประจายาม การเตรียมพื้นการทาบลายและการขึ้นรูปเป็นผลงานสำเร็จ
2. ความสมบูรณ์ของผลงานในการปฏิบัติงานปั้นลายประจายามนูนสูงที่มีความถูกต้องตามแบบแม่ลายและมีความงามตามมิติของงานปั้นนูนสูง

(ง) วิธีการประเมิน

1. การประเมินผลความรู้โดยประเมินจากแบบทดสอบความรู้
2. การประเมินผลการปฏิบัติโดยใช้การประเมินจากแบบทดสอบการปฏิบัติงาน
3. การประเมินผลโดยการพิจารณาจากแฟ้มสะสมผลงานและการสัมภาษณ์

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องมีความรู้และทักษะในการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูงและลวดลายประจายาม
2. สามารถดำเนินการร่างแบบลายประจายามเพื่องานปั้นด้วยตนเองครบทุกขั้นตอน
3. เลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการปั้นลายประจายามนูนสูงได้อย่างเหมาะสม

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

ลายปั้นนูนสูง คือ งานปั้นที่สูงขึ้นจากพื้นในลักษณะที่เกินครึ่งของผลงานจริง (หากเป็นงานปั้นลอยตัว)

งานปั้นนูนสูงยังคงเป็นผลงานที่มองได้ด้านหน้าและด้านข้างเพราะมีระนาบพื้นรองรับไว้

ลายประจายาม มีอีกชื่อหนึ่งว่าลายดอกสี่กลีบ คือ ลายรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสเป็นรูปดอก 4 กลีบ มีสี่ลายเป็นรูปวงกลม

ใช้เป็นแม่ลายหลักที่อาจแบ่งรายละเอียดในตัวลายเป็นแบบต่าง ๆ ไขออกลาย คั่นลาย ท้ามลาย และปิดลาย

ช่องไฟในงานศิลปะ คือ ความสำคัญของการแสดงสัดส่วนความงาม ช่องไฟจึงเป็นจังหวะที่ทำให้ลวดลายมีความเหมาะสมสัมพันธ์กันไปตลอดทั้งผืนภาพ

ช่องไฟในงานศิลปะเกิดจากการกำหนดโครงสร้างขององค์ประกอบ แล้วจึงมีช่องเว้นระยะเพื่อให้ลวดลายไม่พันกันจนมองไม่ออก ในงานปั้น

ช่องไฟมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจาก มิติที่เกิดจากการมองนั้นจะต้องมีการเว้นระยะ ทั้งการเว้นระยะของลวดลาย และการเว้นระยะของรูปทรง ดังจะพบว่า แม่แต่ลายที่มีลักษณะซ้ำกันยังมีช่องไฟที่แสดงลักษณะเฉพาะของลวดลายไว้

การกำหนดพื้นที่ในงานปั้น ในการประกอบร่างของลวดลาย สำหรับการปฏิบัติงานที่อาจจะมึลักษณะของการทำชิ้นส่วนซ้ำ ๆ มาเพื่อนำมาประกอบใหม่นั้น การกำหนดสัดส่วนและพื้นที่ที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกัน มิให้เกิดช่องว่างที่หาลวดลายที่เหมาะสมมาประดับไม่ได้

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ 01222
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะ บัณฑิตดอกพุดตานสูง
3. ทบพวนครั้งที่ N/A
4. สร้างใหม่ ☒ ปรับปรุง ☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)

ช่างปั้นแบบศิลปะไทย TSCO 2452.69 ช่างปั้น ช่างหล่อหุ่นและลาย, ISCO 7319 : ช่างงานหัตถกรรม (กรรมวิธีแบบดั้งเดิม)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)

บุคคลผู้มีสมรรถนะตามหน่วยสมรรถนะนี้ต้องมีความรู้และทักษะในการปั้นลายดอกพุดตานสูง สามารถอธิบายลักษณะของดอกพุดตานสูง และเลือกใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานปั้นลายดอกพุดตานสูง ในขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ เขียนแบบลายดอกพุดตานสำหรับงานปั้นสูง ขึ้นรูปกลีบลายดอกพุดตาน และประกอบชิ้นส่วนของลายดอกพุดตาน

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)

ช่างปั้นแบบศิลปะไทย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)

N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)

N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
012221 เขียนแบบลายดอกพุดตานสำหรับงานปั้นสูง	1.1 ระบุลักษณะลายดอกพุดตานบนพื้นที่งานปั้น 1.2 เขียนแบบลายดอกพุดตาน แบ่งกลีบดอกในผังวงกลมและแรเงาแสดงมิติสำหรับงานปั้นสูงด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมตามขนาดที่กำหนด	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์
012222 ขึ้นรูปกลีบลายดอกพุดตาน	2.1 ปั้นลายดอกพุดตานจากแบบร่าง ซึ่งกำหนดให้มีการสอดไส้กลีบดอก 3 ระดับ ในรูปร่างกลมบนพื้นที่งานปั้น 2.2 ปั้นกลีบดอกบานระดับที่ 1 ปั้นกลีบดอกตูมระดับที่ 2 และปั้นไส้ลายรูปร่างกลม ใช้อุปกรณ์ปั้นที่มีขนาดเหมาะสม ขูดผิวดินให้เกิดลวดลายของกลีบดอก	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์
012223 ประกอบชิ้นส่วนของลายดอกพุดตาน	3.1 เตรียมดินสำหรับประกอบชิ้นส่วนงานปั้นลายดอกพุดตานในรูปร่างกลม 3.2 นำกลีบบานระดับที่ 1 วางบนพื้นที่เตรียมไว้ นำกลีบดอกตูมระดับที่ 2 วางซ้อนทับ โดยใช้อุปกรณ์ปั้นตกแต่งให้เรียบร้อย นำไส้ลายรูปร่างกลมประกอบไว้กึ่งกลาง ใช้อุปกรณ์ปั้นบากไส้ลายให้เป็นไปตามแบบที่กำหนด	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

1. ความเข้าใจในลักษณะงานปั้นนูนสูง
2. ความเข้าใจในลายดอกพุดตานและมิติทางประติมากรรม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

(ก) ความต้องการด้านทักษะ

1. ความสามารถในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนแบบเพื่องานปั้น
2. ความสามารถในการปฏิบัติงานปั้นให้ตรงตามแบบร่าง การเขียนแบบสำหรับงานปั้น การขึ้นรูป ตลอดจนตรวจสอบความงามให้ตรงตามหลักการของงานปั้นที่มีมิติทั้งความ

(ข) ความต้องการด้านความรู้

1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูง
2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สำหรับงานปั้น

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

(ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

ปฏิบัติงานปั้นลายดอกพุดตานนูนสูงตามขั้นตอนที่กำหนด ได้แก่ เขียนแบบลายดอกพุดตานเพื่องานปั้นนูนสูง ขึ้นรูปงานปั้นดอกพุดตาน และประกอบกลีบดอกจนเป็นผลงานปั้นลายดอกพุดตานที่สมบูรณ์

(ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)

1. ระบุหรืออธิบายรูปลักษณะของแบบร่างลายดอกพุดตานที่เหมาะสมกับงานปั้น
2. ระบุหรืออธิบายการกำหนดสัดส่วนลายดอกพุดตานบนพื้นที่งานปั้น

การวางแผนการทำงานในการประกอบชิ้นส่วนงานปั้นดอกพุดตานนูนสูงและสามารถแก้ไขปัญหาหากพบข้อผิดพลาดจากการกำหนดสัดส่วนได้

(ค) คำแนะนำในการประเมิน

หลักฐานที่ต้องการเพื่อแสดงถึงสมรรถนะในส่วนนี้ ต้องมีความสำคัญและตอบสนองตามข้อกำหนดของสมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน โดยต้องแสดงถึง

1. ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับงานปั้นลายดอกพุดตานนูนสูง
2. ความสมบูรณ์ของผลงานในการปฏิบัติดอกพุดตานนูนสูงที่มีความถูกต้องตามแบบอย่างลวดลายไทยและแสดงมิติและความงามตามแบบอย่างงานปะนูนสูง

(ง) วิธีการประเมิน

1. การประเมินผลความรู้โดยประเมินจากแบบทดสอบความรู้
2. การประเมินผลการปฏิบัติโดยใช้การประเมินจากแบบทดสอบการปฏิบัติงาน
3. การประเมินผลโดยการพิจารณาจากแฟ้มสะสมผลงานและการสัมภาษณ์

15. ขอบเขต (Range Statement)

(ก) คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องมีความรู้และทักษะในการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูงและลายดอกพุดตาน
2. สามารถดำเนินการร่างแบบลายดอกพุดตานเพื่องานปั้นด้วยตนเองครบทุกขั้นตอน
3. เลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการปั้นลายดอกพุดตานนูนสูงได้อย่างเหมาะสม

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

ลายปั้นนูนสูง คืองานปั้นที่สูงขึ้นจากพื้นในลักษณะที่เกินครึ่งของผลงานจริง (หากเป็นงานปั้นลอยตัว)

งานปั้นนูนสูงยังคงเป็นผลงานที่มองได้ด้านหน้าและด้านข้างเพราะมีระนาบพื้นรองรับไว้

ลายดอกพุดตาน คือลายดอกไม้ที่เขียนเลียนแบบดอกพุดตาน มีลายทั้งแบบดอกตูมและบาน

ช่องไฟในงานศิลปะ คือความสำคัญของการแสดงสัดส่วนความงาม ช่องไฟจึงเป็นจังหวะที่ทำให้ลวดลายมีความเหมาะสมสัมพันธ์กันไปตลอดทั้งผืนภาพ

ช่องไฟในงานศิลปะเกิดจากการกำหนดโครงสร้างขององค์ประกอบ แล้วจึงมีช่องเว้นระยะเพื่อให้ลวดลายไม่พันกันจนมองไม่ออก ในงานปั้น

ช่องไฟมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจาก มิติที่เกิดจากการมองนั้นจะต้องมีการเว้นระยะ ทั้งการเว้นระยะของลวดลาย และการเว้นระยะของรูปทรง ดังจะพบว่า แม้แต่ลายที่มีลักษณะซ้ำกันยังมีช่องไฟที่แสดงลักษณะเฉพาะของลวดลายไว้

การกำหนดพื้นที่ในงานปั้น ในการประกอบร่างของลวดลาย สำหรับการปฏิบัติงานที่อาจจะมีลักษณะของการทำชิ้นส่วนซ้ำ ๆ มาเพื่อนำมาประกอบใหม่นั้น การกำหนดสัดส่วนและพื้นที่ที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกัน มิให้เกิดช่องว่างที่ลวดลายที่เหมาะสมมาประดับไม่ได้

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. utschahkrrmrvwm/gldmashprrwm (ldm)

N/A

18. ralyshyaytkrbwnkarprrmn vashkarprrmn (Assessment Description and Procedure)

18.1 karsobprubdt

18.2 karsobsmkashn

18.3 ralyshyaytkrbwnkarprrmn krrngmoekalkkarprrmnuykngmookarprrmnsmrrnsh

1. รหัสหน่วยสมรรถนะ01223
2. ชื่อหน่วยสมรรถนะบันลยดาวเพดาน
3. ทบทวนครั้งที่N/A
4. สร้างใหม่☒ปรับปรุง☐

5. สำหรับชื่ออาชีพและรหัสอาชีพ (Occupational Classification)
ช่างปั้นแบบศิลปะไทย TSCO 2452.69 ช่างปั้น ช่างหล่อหุ่นและลาย, ISCO 7319 : ช่างงานหัตถกรรม (กรรมวิธีแบบดั้งเดิม)

6. คำอธิบายหน่วยสมรรถนะ (Description of Unit of Competency)
บุคคลผู้ม่สมรรถนะตามหน่วยสมรรถนะนี้ต้องมีความรู้และทักษะในการบันลยดาวเพดาน สามารถอธิบายลักษณะของดาวเพดานและการนำไปใช้งานได้ และเลือกใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงานบันลยดอกกลอย บันลยกระจ้งเจม และประกอบชิ้นส่วนเป็นลายดาวเพดาน

7. สำหรับระดับคุณวุฒิ

1	2	3	4	5	6	7	8
☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐

8. กลุ่มอาชีพ (Sector)
ช่างปั้นแบบศิลปะไทย

9. ชื่ออาชีพและรหัสอาชีพอื่นที่หน่วยสมรรถนะนี้สามารถใช้ได้ (ถ้ามี)
N/A

10. ข้อกำหนดหรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง (Licensing or Regulation Related) (ถ้ามี)
N/A

11. สมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน (Elements and Performance Criteria)

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
012231 บันลยดอกกลอย	1.1 ระบุลักษณะลายดอกกลอยบนพื้นทำงานปั้น 1.2 เขียนแบบลายดอกกลอยในรูปวงกลมและแรงแสดงมิติสำหรับงานปั้นนูนสูงด้วยวัสดุและอุปกรณ์ที่เหมาะสมตามขนาดที่กำหนด 1.3 บันลยดอกกลอยให้ตรงตามแบบสำหรับใช้ในการประดับบนลายดาวเพดาน	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์
012232 บันลยกระจ้งเจม	2.1 ระบุลักษณะลายกระจ้งเจมในรูปวงกลมบนพื้นทำงานปั้น 2.2 เขียนแบบลายกระจ้งเจมในรูปวงกลม โดยอยู่ตำแหน่งนอกของงานปั้นดอกกลอยที่เตรียมไว้ แรงแสดงมิติสำหรับงานปั้นนูนสูง 2.3 บันลยกระจ้งเจมให้ตรงตามแบบสำหรับใช้ในการประดับบนลายดาวเพดาน	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

สมรรถนะย่อย (Element)	เกณฑ์ในการปฏิบัติงาน (Performance Criteria)	วิธีการประเมิน (Assessment)
012233 ประกอบชิ้นส่วนของลายดอกดาวเพดาน	3.1 ปั้นดินเตรียมพื้นเป็นรูปร่างกลมตามขนาดที่กำหนด ใช้อุปกรณ์ขูดพื้นผิว ให้เรียบ 3.2 นำชิ้นส่วนงานปั้นลายกระจิงเจิมมาประกอบในรูปร่างกลมตาม แบบที่เขียนไว้ แล้วจึงนำงานปั้นลายดอกกลายมาประกอบไว้ส่วนกลางของชิ้น งานใช้อุปกรณ์บันทึกแต่งเนื้อดินให้เรียบร้อย ตรวจสอบความสมบูรณ์ของผลงานด้วยอุปกรณ์บันทึกที่มีขนาด เหมาะสมกับชิ้นงาน	การสาธิตการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์

12. ความรู้และทักษะก่อนหน้าที่จำเป็น (Pre-requisite Skill & Knowledge)

- 1. ความเข้าใจในลักษณะงานปั้นนูนสูง
- 2. ความเข้าใจในรูปแบบพื้นฐานของลายดาวเพดาน องค์ประกอบของชิ้นส่วนต่าง ๆ ของลวดลายในการสร้างเป็นดอกดาวเพดาน และมีความเข้าใจมิติทางประติมากรรม

13. ทักษะและความรู้ที่ต้องการ (Required Skills and Knowledge)

- (ก) ความต้องการด้านทักษะ
 - 1. ความสามารถในการเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการเขียนแบบเพื่องานปั้น
 - 2. ความสามารถในการปฏิบัติงานปั้นให้ตรงตามแบบร่าง การเขียนแบบสำหรับงานปั้น การขึ้นรูป การประกอบชิ้นส่วนเพื่อเป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์
- (ข) ความต้องการด้านความรู้
 - 1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูง
 - 2. ความรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์สำหรับงานปั้น

14. หลักฐานที่ต้องการ (Evidence Guide)

- (ก) หลักฐานการปฏิบัติงาน (Performance Evidence)

การปฏิบัติงานปั้นลายดาวเพดาน ซึ่งประกอบด้วย งานปั้นดอกกลอยในรูปร่างกลม งานปั้นกระจิงเจิมในรูปร่างกลม ตลอดจนสามารถประกอบชิ้นส่วนต่าง ๆ ให้กลายเป็นงานปั้นลายดาวเพดานที่มีความถูกต้องตามแบบอย่างของลวดลายและมีความงามตามลักษณะของงานปั้นนูนสูง
- (ข) หลักฐานความรู้ (Knowledge Evidence)
 - 1. ระบุหรืออธิบายรูปลักษณะของแบบร่างลายดาวเพดานที่เหมาะสมกับงานปั้น
 - 2. ระบุหรืออธิบายการกำหนดสัดส่วนและวางแผนกระบวนการปฏิบัติงานปั้นลายดาวเพดานบนพื้นที่งานปั้นและสามารถแก้ไขปัญหาหากพบข้อผิดพลาดจากการกำหนดพื้นที่ได้
- (ค) คำแนะนำในการประเมิน

หลักฐานที่ต้องการเพื่อแสดงถึงสมรรถนะในส่วนนี้ ต้องมีความสำคัญและตอบสนองตามข้อกำหนดของสมรรถนะย่อยและเกณฑ์การปฏิบัติงาน โดยต้องแสดงถึง

 - 1. ความรู้และทักษะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับลวดลายดาวเพดาน องค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่ ลายดอกกลอย ลายกระจิงเจิมในรูปร่างกลม
 - 2. ความสมบูรณ์ของผลงานในการปฏิบัติงานปั้นลายดาวเพดานนูนสูงที่มีสัดส่วนและองค์ประกอบที่เหมาะสม
- (ง) วิธีการประเมิน
 - 1. การประเมินผลความรู้โดยประเมินจากแบบทดสอบความรู้
 - 2. การประเมินผลการปฏิบัติโดยใช้การประเมินจากแบบทดสอบการปฏิบัติงาน
 - 3. การประเมินผลโดยการพิจารณาจากแฟ้มสะสมผลงาน และการสัมภาษณ์

15. ขอบเขต (Range Statement)

- (ก) คำแนะนำ

ผู้เข้ารับการประเมินต้องมีความรู้และทักษะในการจัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ดังต่อไปนี้

 - 1. ความรู้เกี่ยวกับลักษณะของงานปั้นนูนสูงและลวดลายดาวเพดาน
 - 2. สามารถดำเนินการร่างแบบลายดาวเพดานเพื่องานปั้นด้วยตนเองครบทุกขั้นตอน

3. เลือกใช้วัสดุและอุปกรณ์ในการปั้นลายดาวเพดานได้อย่างเหมาะสม

(ข) คำอธิบายรายละเอียด

ดอกกลอย ลายดอกลักษณะต่าง ๆ เรียงต่อเนื่องกัน ทั้งระยะห่างเป็นระเบียบเต็มพื้นที่ใช้ตกแต่งพื้นลาย เช่น ลายผ้า ลายผนัง ลายแผง

เมื่อผู้ก่อด้วยลายแบบใดก็มีชื่อเรียกตามลายแบบนั้น เช่น ลายดอกกลอยหน้าขบ ลายดอกกลอยพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายดอกกลอยพุ่มหางโต ลายดอกกลอยพุ่มใบเทศ

กระจิงเจิม ลายกระจิงที่อยู่ในรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่ว ประกอบด้วยลายที่เป็นตัวหงา 2 ตัวซ้ายขวาหันหลังให้กัน อาจมีกระจิงตาอ้อยอยู่ระหว่างหลังตัวหงาทั้งคู่ ปลายพนมแหลม อาจแบ่งรายละเอียดได้หลายลักษณะ ใช้เขียนเป็นลายต่อเนื่อง

ดาวเพดาน ลายที่อยู่ในโครงสร้างทรงกลม ประดิษฐ์เป็นลักษณะต่าง ๆ เช่น ลายดาวจงกลหรือดาวรัศมี ลายดาวดอกจอก ลายดาวรังแตน ลายดาวตุ้ตู่ ใช้เป็นลายประดับเพดาน นอกจากนี้ยังมีประเภทลายดาวลักษณะต่าง ๆ ตามการออกแบบของช่าง

ช่องไฟในงานศิลปะ คือความสำคัญของการแสดงสัดส่วนความงาม ช่องไฟจึงเป็นจังหวะที่ทำให้ลวดลายมีความเหมาะสมสัมพันธ์กันไปตลอดทั้งผืนภาพ

ช่องไฟในงานศิลปะเกิดจากการกำหนดโครงสร้างขององค์ประกอบ แล้วจึงมีช่องเว้นระยะเพื่อให้ลวดลายไม่พันกันจนมองไม่ออก ในงานปั้น

ช่องไฟมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจาก มิติที่เกิดจากการมองนั้นจะต้องมีการเว้นระยะ ทั้งการเว้นระยะของลวดลาย และการเว้นระยะของรูปทรง ดังจะพบว่า แม้แต่ลายที่มีลักษณะซ้ำกันยังมีช่องไฟที่แสดงลักษณะเฉพาะของลวดลายไว้

การกำหนดพื้นที่ในงานปั้น ในการประกอบร่างของลวดลาย สำหรับการปฏิบัติงานที่อาจจะมีลักษณะของการทำชิ้นส่วนซ้ำ ๆ มาเพื่อนำมาประกอบใหม่นั้น การกำหนดสัดส่วนและพื้นที่ที่มีความจำเป็นเพื่อป้องกัน มิให้เกิดช่องว่างที่ลวดลายที่เหมาะสมมาประดับไม่ได้

16. หน่วยสมรรถนะร่วม (ถ้ามี)

N/A

17. อุตสาหกรรมร่วม/กลุ่มอาชีพร่วม (ถ้ามี)

N/A

18. รายละเอียดกระบวนการและวิธีการประเมิน (Assessment Description and Procedure)

18.1 การสอบปฏิบัติ

18.2 การสอบสัมภาษณ์

18.3 รายละเอียดกระบวนการประเมิน เครื่องมือและเกณฑ์การประเมินอยู่ในคู่มือการประเมินสมรรถนะ